

підтримки національної безпеки є ефективне використання коштів, отриманих як позики Світового банку, МВФ та інших кредиторів.

З метою формування фінансового потенціалу в Україні, із врахуванням світового досвіду, напрацьовань вітчизняних вчених, слід здійснити певний комплекс заходів. На формування фінансового потенціалу суб'єктів господарювання матимуть вплив заходи, пов'язані із реформуванням податкової системи, зокрема, зниження рівня податкового навантаження, удосконалення податкового законодавства, забезпечення справедливості оподаткування. Реалізація зазначених заходів має вкрай важливе значення і тому потребує здійснення реальних заходів, що дозволить стимулювати підприємницьку активність, збільшити податкові надходження до бюджету.

1. Развитие польской экономики в 2011 г. – несомненные успехи и осторожные прогнозы на 2012 // Белорусы и рынок. – 2011. – № 48(983)г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.belmarket.by>.

2. Табах А. Польський рецепт економічного щастя / А. Табах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.forbes.ru/blogpost/50234-polskii-retsept-ekonomicheskogo-schastya>

3. Стратегія безпеки Польщі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://constitutions.ru/archives/5604>.

4. Томаневич Л. М. Управління державним боргом як інструмент забезпечення національної безпеки держави / Л. М. Томаневич // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2011. – №1. – С. 35-43.

Височина А.В.

к.е.н., асистент

Українська академія банківської справи

ТРАНСФОРМАЦІЯ МОДЕЛІ БАНКІВСЬКОГО НАГЛЯДУ В УМОВАХ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Активізація глобалізаційних та інтеграційних процесів обумовлює трансформацію економічних відносин, що виникають у банківському секторі. Конвергенція різних сегментів фінансового ринку, зростання ризиків діяльності фінансових посередників, що особливо яскраво проявились протягом фінансової кризи 2007-2009 рр., призвели до необхідності перегляду основних принципів банківського нагляду, зміни моделі його реалізації.

Система банківського нагляду, що сформувалася в Україні на сьогоднішній день, зазнає значних трансформацій, що зумовлено як євроінтеграційних вектором розвитку національної економіки, так і превалюванням певних тенденцій на наднаціональному рівні. З метою виявлення найбільш прийнятної для нашої держави моделі банківського нагляду, необхідно проаналізувати основні параметри існуючих моделей, з'ясувати їх переваги та недоліки, а також дослідити досвід їх застосування в різних країнах світу.

Отже, відповідно до чинного законодавства (Закону України «Про банки і банківську діяльність», Закону України «Про Національний банк України») функцію банківського нагляду покладено на Національний банк України. Метою банківського нагляду є стабільність банківської системи та захист інтересів вкладників і кредиторів банку щодо безпеки зберігання коштів клієнтів на банківських рахунках.

Ефективна організація банківського нагляду передбачає дотримання певних принципів, зокрема:

- багаторівневність системи банківського нагляду;

- перманентне удосконалення нормативно-методичного, кадрового, матеріально-технічного та наукового забезпечення наглядової діяльності центрального банку;
- підвищення рівня прозорості та публічності системи банківського нагляду;
- імплементація передового світового досвіду у сфері банківського нагляду та синхронізація і уніфікація міжнародних та національних стандартів у вітчизняну практику банківської діяльності та банківського нагляду [1].

Сучасні дослідники виділяють декілька моделей фінансового нагляду, характеристика яких представлена у табл. 1.

Інституційна модель на сьогоднішній день є найменш актуальною та зазнає значних трансформацій, оскільки більшість сучасних фінансових посередників підтримують міжсекторні механізми просування фінансових продуктів замість монолінійних як це було раніше. Крім того, фінансові компанії здійснюють свою діяльність на не типових для них сегментах фінансового ринку без внесення коректив до їх правового статусу. З практичної точки зору, збереження та застосування інституційної моделі до організації системи фінансового нагляду є найбільш складним, враховуючи масштаби трансформації фінансового ринку та суттєвого стирання меж між класичним та сучасним спектром фінансових послуг, які пропонуються різними групами суб'єктів економічних відносин у даному сегменті. Певні недоліки даної моделі можна частково нівелювати за рахунок застосування різних координаційних механізмів (як це, наприклад, відбулося у Китаї), проте її структура є недосконалою і не відповідає тенденціям розвитку фінансового ринку.

Функціональна модель фінансового нагляду є найбільш спільною і дозволяє здійснювати досить ефективний фінансовий нагляд, але лише до тих пір, доки координація між функціональними регуляторами досягається і підтримується. Одна з основних проблем функціонального підходу – висока складність щодо ідентифікації меж юрисдикції конкретного регулятора, підзвітність кільком регуляторам, недостатність інформації щодо всіх видів діяльності конкретного фінансового посередника з метою контролю за системним ризиком. Зважаючи на означені недоліки, більшість дослідників схильні вважати дану модель недостатньо ефективною, а тому деякі країни відходять від її використання, переорієнтовуючись на модель мегарегулятора чи модель «двох вершин».

Таблиця 1

Характеристика моделей фінансового нагляду [2]

Назва моделі	Характеристика
Інституційна (секторна)	У даній моделі правовий статус посередника визначає який регулятор буде уповноважений здійснювати контроль як за безпекою та стійкістю цих компаній, так і за перспективами ведення бізнесу.
Функціональна	У межах даної моделі наглядові компетенції визначаються специфікою діяльності компанії без врахування її правового статусу, тобто кожен вид бізнесу може мати власного функціонального регулятора.
Інтегрована (модель мегарегулятора)	У рамках даної моделі існує єдиний регулятор, який слідкує за стабільністю, безпекою та результативністю ведення бізнесу усіх компаній, які функціонують на ринку фінансових послуг.
Модель «двох вершин»	Дана модель передбачає розподіл регуляторних повноважень за завданнями між двома окремими регуляторами: один регулятор здійснює нагляд за стабільністю, безпекою та стійкістю фінансових установ, інший – за перспективами ведення бізнесу цими компаніями.

Модель за завданнями (модель двох вершин, twin-peaks model) є досить популярною, оскільки дозволяє частково врахувати переваги інтегрованого підходу до фінансового нагляду, однак, у цій моделі є також ризик виникнення конфлікту між цілями регуляторних органів, а саме безпекою та стабільністю фінансового ринку, захистом інтересів інвесторів та прозорістю діяльності фінансових посередників.

Інтегрована модель (модель мегарегулятора) на сучасному етапі розвитку фінансових відносин має найбільше прихильників. Слід відзначити, що такий підхід до організації системи фінансового нагляду може бути особливо ефективним та дієвим на невеликих фінансових ринках, де нагляд за широким спектром установ, що надають фінансові послуги може бути здійснений єдиними наглядовим органом. Ця модель також була адаптована до більш складних ринків, для яких вона розглядається як гнучкий та добре налагоджений механізм здійснення фінансового нагляду [2].

Як висновок можна відмітити, що не зважаючи на значну популярність та стрімку адаптацію протягом останніх десятиліть моделі мегарегулятора, її впровадження в Україні є дещо передчасною, адже: потребує значних фінансових затрат, що у складних соціально-економічних умовах є нераціональним; кардинальна трансформація системи банківського нагляду може призвести до експансії деструктивних процесів у банківському секторі протягом перехідного періоду, що в нинішніх умовах може мати критичні масштаби та ін.. Таким чином, трансформація моделі банківського нагляду має бути поступовою та здійснюватися лише після стабілізації економічної і політичної ситуації в країні.

1. *Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=76262.*

2. *The structure of Financial Supervision. Approaches and Challenges in a Global Marketplace / Group of Thirty. – Washington, DC, 2008. – 256 p.*

Волинець У.А.

м.н.с. відділу регіональної фінансової політики

ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України»

НЕОБХІДНІСТЬ ТА ПРІОРИТЕТИ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНСОЛІДОВАНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі соціально-економічного розвитку України успішне виконання першочергових соціальних завдань є одним із найважливіших пріоритетів держави. Перехід України до сталого економічного розвитку, її інтеграція до європейського і світового співтовариства вимагають запровадження сучасної системи взаємодії суспільства, органів державного управління і підприємств, які б дали змогу посилити взаємну соціальну відповідальність усіх її учасників, створити умови для подальшого поступу вперед. Одним із найважливіших кроків до соціально відповідальної діяльності є плідна праця кожного суб'єкта економіки в цьому руслі.

Реалізації соціальної відповідальності перешкоджає низка проблем, а саме: відсутність традиційної культури партнерства, досить низький рівень поінформованості населення, певна недовіра суспільства до благодійних і громадських організацій, недосконалі механізми соціального партнерства, недосконалість відповідного законодавства. Для виправлення ситуації необхідна побудова ефективної системи взаємодії усіх суб'єктів економіки (держави, суб'єктів підприємництва, громадських організацій та домогосподарств) із чітким розмежуванням їх функцій та завдань.

Сьогодні в Україні, яка активно розбудовує демократію, а відповідно й інституції громадянського суспільства, вкрай необхідним є створення громадських організацій